

65

Livonia perfide eruentata

Sive

De hostili subdolaq;

COPIARUM SAXONICARUM

in Livoniam irruptione

Repræsentatio

Æquis rerum æstimatoribus ad Censuram tru-
tinam proposita.

Anno MDCC.

acc. 65295.

Redidisset Orbis Christianus, extinctis nuper ac sopitis flagrantissimis in Europa bellis, se fruiturum aliquamdiu tranquillitate Divinitus concessa, nec quenquam inter Christianos Principes pacis ac quietis tam facile fore impatientem, ut vel inanis aviditate gloriæ, vel præposterâ proferendi imperii cupidine publicam salutem mallet in discrimen adducere, quam ad resarciendas tenues ruinarum reliquias, & ad refovendas populorum Christianorum vires, diuturnis bellorum & aliorum funestorum casuum calamitatibus graviter afflictas & attritas, piam ac gloriosam conferre opem. Sed expectatis contraria evenisse docuit repentina illa & velut ex insidiis coorta Copiarum Saxonicarum e Polangia & Curlandia in Livoniam præterito mense facta irruptio, eòusque progressa, ut ad ipsam provinciæ Metropolim,, Rigam, infesta protinus admota sint signa, eâ spe & animo, ut Urbs inproviso territa tumultu, & adversus hostiles insultus, ut putabatur, non satis instructa, subito impetu per astum interciperetur. Hostilia quævis per omnem circa regionem patrata, munimenta quædam per vim oppugnata, cæsi captique Sveci milites, direptiones, expilationes, violentiæ ubique exerceri cœptæ, subditi atque incolæ ad perfidiam ac perjurium in legitimum Regem ac Dominum committendum sollicitati vel adacti, nihil denique omisum, quod non acerbi & flagrantis belli referret imaginem.

Incredibile primum visum, Regis Poloniæ voluntate vel jussu hæc fieri, cum nec à candore tanti Principis, nec à justitiâ ac æquanimirate, nec à prudentiâ ac publico bo-

ni hæcenus testatâ curâ talia expectari potuerint; Quô enim tempore crebris contestationibus, institutis etiam, (quod certis compertum est documentis) de ineundo ad mutuam utriusque Regni defensionem ac securitatem, fædere tractatibus, sinceræ amicitiae cultum profitebatur, tam profundâ dissimulatione hostilia agitari quis præsumeret? Inter prima quoque motuum horum initia tantò remotior erat à Rege ipso omnis sinistra suspicio, quod officialis Regii Flemmingii vulgabatur literæ ad Regem suum eo sensu perscriptæ, quasi privato ac proprio ipsius ausu hæc essent patrata, sumpto prætextu, quod de apparatu quodam bellico, in Livonia ad periculum Lithuaniae adornato, aliquid inaudiisset, hinc se commotum ad avertendum discrimen, quod locis sibi commissis immineret, in Livoniam irruisse. Ridebatur inconsulti hominis absurda excusatio, quâ ad invadendam Livoniam, adeoque ipsam obsidendam Rigam, formidine intentati sibi periculi se impulsum causabatur, cum tamen nullum agmen adversum in toto isto itinere obvium sibi habuisset; necessitate potius quâdam tueri se potuisset, quod copias illas, quas nec Saxonia diutius alere, nec in visceribus suis Polonia tolerare, nec Curlandia admittere vellet in agrum, Livonicum extrusisset. Sed postquam Rex eodem ferè prætextu apud alios Principes ac status ad incrustandum hoc factum uti sustinuit, obstupuit orbis ad atrocitatem rei, quâ summum humani generis bonum, publica fides & pactorum sanctimonia, nullâ laceffente causâ, nullâ præviâ denunciatione, nullo cujuscunque simultatis ac offensæ edito indicio, pernicioso prorsus exemplo, temerata essent. Indignitatem autem rei non parum hoc auget, quod consiliorum ac conatuum horum autores nonnulli è Livonia perfugæ fuerunt ac perduelles, præcipuè infamis quidam

193.

quidam eorum Antesignanus, Johan Reinhold Pattkull, qui pœnam suis flagitiis dignam vix effugerat ob popularium animos ad seditiosa concitados; Hic pravis ac nefariis suggestionibus & commentis facem ad excitandum funestum hoc incendium, testante famâ publicâ, præter cæteros, per diversas orbis oras circumtulit; Nusquam tamen artibus ejus aditus patuit, nisi in Anlâ Saxonicâ, postquam illa ad vasta destinata aspirare cæpit, & Consultoribus pessimis patulas aures præbere. Longè alia mens erat Romani Exercitus Ductori, inclyto illi Camillo, qui Faliscorum proditorem ad se venientem his verbis excepit; *Non ad similem tui scelestus ipse cum scelisto munere venisti; Nobis cum Faliscis per pacta societas non est; Quam ingeneravit natura, utrisque est. Sunt & belli, sicut pacis jura, justeque ea non minus, quam foriiter didicimus gerere; Arma habemus adversus hostes, qui nec læsi nec laceßiti à Nobis castra Romana oppugnarunt. Eos quantum in te fuit, novo scelere vicisti. Ego Romanis, id est, honestis artibus rem agam.* Mox nudatum vinctumque hominem virgis verberibusque cæsum, in Urbem retroagijussit; Sic Corvus hians delusus, Imperator veram & mansuram ad omnem posteritatis memoriam, adeptus est gloriam, quam Vir Sanctus & sapiens sciebat non nisi salvâ fide & integrâ dignitate parari. Quò inconvenientius fuit dictos illos è Livonia perlugas ac perduelles in consortium consiliorum asciscere vel admittere, præsertim ob communem Regum omnium, præcipuè Christianorum, inter se nexum, & sacrosanctæ illius dignitatis & supremi fastigii mutuam reverentiam conservandam.

Sed quid multis hic agere attinet? Nam si penes eos, qui fomitem hujus incendii alunt, aliqua adhuc fidei famæque cura, si quis honesti intellectus, si denique pudor superest, dubitari non debet, quin læis satisfactionem præstituri sint; sin verò hæc illis levia videri

cape.

cœperunt, eventus quidem armorum incertus est; Sed hoc longè certissimum, omnes ubique mortales apertissimè cognituros esse, non ullâ juris aut æqui specie, non ob acceptas injurias, quod ne ipsi quidem audent prætexere, sed solâ ambitione & alieni appetentiâ, nullâ Divini humanique juris reverentiâ, ad hanc vel barbaris gentibus pendendam bellandi licentiam concitari.

Causâ tamē hæc ab ipsa Serenissima Republicâ Polonâ omninò sejungenda est, quæ pacificationem Olivensem jam tot per annos constanter ac religioſè servavit, nec in Ejus præjudicium quicquam admitti passa est, satis gnara, propriæ ipsius securitatis ac libertatis munimenta eadem contineri, quibus rescissis variis fortunæ vicibus exposita erit nobilis illa Europæ portio, & generosa Christiani orbis propugnatrix. Nec fugere eam poterit, quid futurum sit, si Rex hinc potitus Livoniâ, illinc è ditionibus suis Germanicis incumbens, velut vinctam compedibus teneat Rempublicam, eique intentet, quæ nunc in innoxios vicinos, & nihil tale merentes torquentur, tela ac fulmina. Pacificatio porro Olivenſis una est è præcipuis tranquillitatis publicæ sanctionibus ac firmamentis, ob mutuam pacificentium eâdem comprehensorum, æquè ac Galliarum Regis Christianissimi, tanquam Conciliatoris ac Mediatoris in hoc arduo & præclaro opere, guarantiam & evictionem, tam validè sancitam ac promissam, ut convelli non possit absque convellentium exitio.

Quod ut cuiusvis tantò promptius elucescat, animoque obversetur, quid circa hæc pacta tuenda sui sit officii, integros articulos 35. & 36. hic attexere juvat. Sunt autem hujus tenoris.

Arti-

Articulus XXXV.

§. 1. Quò firmior, & securior Pax hæc coalescat, & ab omni parte intemerata duret, promittunt supramemoratæ partes Paciscentes omnes, tam Principales, quam fœderatæ, se hanc Transactionem & Pacem, omnesque ejus Articulos, capita & clausulas sanctè & inviolabiliter servare velle & debere, & ne in posterum violari queat, se invicem ad Generalem Guarantiam & Evictionem mutuam ac defensionem reciprocam, omni ex parte obstringunt; Hisce quam fieri potest, firmissimè spondentes, ut si contingat, unam partem ab alterâ, vel plures à pluribus, terrâ vel mari, bello contra hanc Pacificationem impeti, aggressor ipso facto pro infractore hujus Pacis ab omnibus habeatur, ejusdemque beneficio excidat, & tum altera reliquæque paciscentium Partes Parti læsæ, ad summum intra duos menses à requisitione partis læsæ, Eidem communibus armis assistere, & bellum tamdiu contra aggressorem prosequi, donec Pax communi omnium partium consensu restituta fuerit, invicem teneantur.

§. 2. Si verò contingat, unam Partem ab alterâ, vel plures à pluribus gravi aliquâ injuriâ,
citra

176.
citra tamen vim armorum vexari, non licebit ideo
Læso ad arma subito recurrere, sed ante amica-
bilis componendarum hujusmodi Controversia-
rum ratio ineunda erit, videlicet, ut læsus acceptâ
injuriâ, si immediate cum lædente convenire ne-
queat, alios paciscentes moneat, & Commissio
generalis omnium Paciscentium nomine institua-
tur ad læsi confinia, intra spatium quatuor men-
sium, in quo inter Deputatos utrinque Commis-
sarios negotium discutiatur, & si possibile erit,
intra quatuor ad summum alios menses termi-
netur.

§. 3. Si verò lædentem refractarium ad æ-
qua, quæ proponuntur, mediaprehenderint,
tunc læsis licebit, factâ tamen prius legitimâ belli
denunciatione, jus suum armis prosequi, & bel-
lum, ut supra statutum est, Lædenti inferre.

§. 4. Quòd si verò turbationes vi contrari-
isque actibus retundantur, solummodò tuendo-
rum limitum causâ, actus ejusmodi pro violatio-
ne Pacis non reputabuntur; ipsa autem super li-
mitibus Controversia citra vim armorum termi-
netur.

Arti-

Articulus XXXVI.

Cum autem pro majori securitate hujus Pacificationis tam Serenissimus ac Potentissimus Rex Sveciæ, quam Serenissimus & Potentissimus Rex & Respublica Poloniæ, quam Serenissimus Elector Brandenburgicus postulaverint, ut Serenissimus ac Potentissimus Princeps ac Dominus, Dn. LUDOVICUS XIV. Galliarum & Navarræ Rex Christianissimus, cujus ope ac studio inter præmemoratos Serenissimos Reges, & Serenissimum Electorem Brandenburgicum Pax promota, & mediatione ad optatum finem perducta est, executionis & observationis illius inter eosdem Fidejussor existeret; Sacra Majestas Christianissima postulationibus ac votis illorum annuens, eodemque animo Pacis hujus perpetuitatem exoptans, quo eam procuravit, pro se ac successoribus suis Regibus Galliæ spondet & promittit, idque per Illustrissimum & Excellentissimum Dominum Antonium de Lumbres, Legatum suum plenariis mandatis ad hanc Guarantiam cavendam instructum, se Executionem horum pactorum, Eorumque observationem ac perpetuitatem inter Eosdem supramemoratos Principes omni meliori, quò fieri potest, modo, etiam

B

armis,

198
armis, ubi amicabilia media non processerint, as-
ferturam; Et si quis eorum sub hac fidejussione
comprehensorum illa violárit, arma viresque su-
as Parti Læfæ ad Ejus requisitionem juncturam.

Quod ut firmitus omnibus constet, promit-
tit dictus Dominus Legatus Gallicus, se Ratifica-
tionem Regis sui super hanc Guarantiam eodem
tempore, quo Ratihabitiones Pacis commutabun-
tur, extraditurum. Integrum quoque erit Paci-
scentibus omnibus, eandem Christianissimi Regis
Guarantiam & Fidejussione[m] suscipere, & alios
quoque in tempore Ratihabitionis ad idem officii
genus invitare & denominare Principes & Pote-
states &c. In quorum omnium & singulorum
fidem majusque robur &c. Datum Olivæ die
23. Aprilis (3 Maij) Anno M.DC.LX.

Nec verò horum tantum paciscentium, sed & omni-
um in universum Christianorum Principum, quibus pu-
blica salus & tranquillitas curæ cordique est, plurimum
refert, ortum hoc incendium communi ope quantocyus
reprimi; quod ni fiat, ad sustinendam totius humani ge-
neris societatem atque concordiam parum supererit spei
aut præsidii; Remotâ quippe juris & æqui ratione, subla-
tâque pactorum solennium fide, quid aliud quam omni-
um inter se gentium perpetua bella, & promiscua existent
latrocinia? Gravem certè rationem reddituri sunt DEO
horum motuum autores de damnis per injuriam datis, &
ad hu-

120
ad humanum sanguinem temerè fundendum præbita an-
fâ. Extra dubium est, si belli causa injusta sit, etiamsi bel-
lum solenni modo susceptum fuerit, injustos esse omnes
actus, qui inde nascuntur, ita ut qui scientes tales actus
operantur, aut ad eos cooperantur, habendi sint in eorū
numero, qui ad regnum Cœleste sine pœnitentia perveni-
re non possunt. Atque ita sentire non Christianos tan-
tum, sed & Judæos & Mahumetistas, evincit Grotius de
jure Belli ac pacis, lib. 3. Cap. 10. num. 3. Aut si æternæ
salutis parum eos movet ratio, humanitatem saltem ne
exuant, ne nimium feras imitando dediscant hominem.,
Pro Epilogo optime huc quadrat Oratio illa, quâ Justinia-
ni Imperatoris Legati Chosroën Persarum Regem allo-
qvuntur apud Procopium Persicorum Lib. 2. Nisi ad te
præsentem, Rex, hæc haberetur oratio; nunquam putas-
semus Chosroën, Cabadæ filium, cum armis intraturum.,
in fines Romanos, contemptis primum juramentis jura-
tis, quod inter homines summum firmissimumque credi-
tur veritatis & fidei pignus, ruptis prætereà fœderibus,
quæ sola spes relinquitur iis, qui bellorum mala devitant
& pacatè vivere cupiunt. Quid enim hoc aliud esse dica-
mus, quam hominum vitam in ferarum vitam mutare.
Nam sublatis fœderibus, sequetur, ut omnes inter se æ-
terna gerant bella. Bella autem sine fine hanc vim
habent, ut homines perpetuò teneant naturæ
suæ extorres.